

Čeština pro pokročilé, kurz IV.b Czech for advanced students, course IV.b

Vyučující/Teacher: Svatava Škodová, Pavlína Vališová

Kontakt/Contact: lsss.praha@ff.cuni.cz

Popis kurzu/Anotace/Course description

Jazykový kurz je určen pro pokročilé studenty, u nichž se předpokládá znalost českého jazyka na úrovni C1 dle SERR. Kurz se zaměřuje zejména na zdokonalování pokročilé gramatické kompetence a rozšiřování aktivní slovní zásoby, pozornost je věnována vybraným obtížným gramatickým jevům na akademické úrovni, dále systematické práci s metaforickým užitím lexémů, a to opět na akademické úrovni. Zaměříme se na porozumění přenosu kognitivních konceptů do metaforického systému češtiny tak, aby tato znalost studujícím umožnila vlastní analýzu nových metafor a jejich užití v textovém okolí. Zohledňují se jak receptivní, tak produktivní dovednosti s ohledem na schopnost jasně vyjádřit své myšlenky a názory.

S ohledem na vysokou kompetenci studujících a jejich potřeby se kurz nesoustředí na standardní rozložení čtení – poslech – konverzace – psaní, ale výrazně tenduje k tematice gramatické, o níž je diskutováno.

The language course is designed for advanced students who are expected to have attained C1 proficiency in Czech according to the CEFR. It focuses primarily on developing advanced grammatical competence and expanding students' active vocabulary. Particular attention is paid to selected complex grammatical phenomena and the systematic study of the metaphorical use of lexical items at an academic level. The course explores how cognitive concepts are reflected in the metaphorical system of Czech, enabling students to analyse unfamiliar metaphors independently and interpret their use in context. Both receptive and productive skills are developed, with particular emphasis on the ability to express one's ideas and opinions precisely, clearly and persuasively.

Given the students' high level of proficiency and their specific needs, the course does not follow the standard distribution of reading, listening, speaking and writing activities. Instead, it places a strong emphasis on grammatical topics, which are explored through discussion.

Cíl předmětu/Course goals

Cílem kurzu je rozšířit a upevnit znalost lexikálních, gramatických a pravopisných prostředků a stylových variant pro potřeby komunikace v různých situacích a na složitá témata.

This course aims to expand and consolidate knowledge of vocabulary, grammar and spelling, as well as stylistic variants for communicating in different situations and on complex topics.

Učební materiál(y)/ Required reading:

Základní/Required: Komunikace v českém jazyce pro střední školy. Didactis, 2014

Doplňující/Additional: Handouty vypracované speciálně pro potřeby tohoto kurzu, reflektující aktuální znalosti a potřeby studujících. Textové a audiovizuální materiály z českého veřejného prostoru.

Výborně A / Excellent A	100–80 %
Velmi dobře B / Very good B	79–60 %
Dobře C / Good C	59–50 %
Nedostatečně D / Fail D	Méně než 50 % / Less than 50 %
Neklasifikován N / Ungraded N	Méně než 70 % docházky / Attendance below 70 %

Hodnocení/ Evaluation

Docházka + aktivita / Attendance + In-class participation 60 %

Domácí úkoly / Homeworks

30 %

Prezentace / Presentation

10 %

1. týden: 20. 7. – 24. 7. 2026

Week 1: 20/07 – 24/07/2026

<i>lekce / Lesson</i>	<i>kontext / Context</i>	<i>slovní zásoba / Vocabulary</i>	<i>gramatika / Grammar</i>	<i>jazykové prostředky / Lexical means</i>	<i>Funkce (PROČ?) / Function (WHY?)</i>
1	Organizační informace Seznamovací aktivity	osobní charakteristiky, zájmy	×	×	Mluvíme o sobě, svých charakteristikách a preferencích. Zjišťujeme, co máme společného, jaké jsou naše preference pro náplň kurzu.
2	Zdravá a nezdravá komunikace	odborná slovní zásoba z oblasti komunikace	Všeobecná analýza gramatických prostředků užitých v definicích.	Zásady formulace definice. Transformace definic z oblasti jazykové komunikace do učebního stylu a běžně mluvené češtiny. Porovnání rozdílů.	Prezentujeme zásady komunikace, argumentujeme, proč jsou některé postupy agresivní, charakterizujeme ne/agresivní lexikální, gramatické prostředky.
3	Komunikační fauly	odborná slovní zásoba z oblasti komunikace	Úvod do prefixace. Porovnání role předložky a slovesného prefixu. Předložkově-předponová harmonie české verbální fráze.	Analýza komunikačních faulů jazykových i parajazykových na základě ukázek z filmu Pelíšky.	Analýzujeme a porovnáváme pragmatické a jazykové prostředky vytvářející komunikační fauly.

4	Vulgarismy v češtině	Výrazy s významovým podtextem vyměšování	Transformace mluvených struktur užívajících vulgarismy do neutrální češtiny. Porovnání plnovýznamových slov s jejich paralelami pokleslými na částice.	Analýza posunů v syntaktické struktuře neutrálního mluveného jazyka a expresivního jazyka užívajícího vulgarismy.	Porozumění kognitivní oblasti s podtextem vyměšování a jejímu průniku do metaforického systému češtiny. Porovnání možných paralelních překladů do primárních jazyků studujících.
5	Aktiosart v češtině/Způsob slovesného děje	Slovesa pohybu.	Afixace sloves pohybu.	Sledujeme slovotvorné stromy vybraných sloves pohybu v rámci afixace. Jednotlivé prefixy umožňují posuny ve významu, které jsou následně ustáleny v syntaktických strukturách užitých k metaforizaci významu.	Diskutujeme o formulaci průběhu a způsobu slovesného děje v češtině. Zaměřujeme se na funkci prefixu (případně na jejich kumulaci) a postfixu ve vztahu k základovému slovesu. Sledujeme, jak afixy modulují způsob průběhu děje.
<u>2. týden: 27. 7. – 31. 7. 2026</u>					
<u>Week 2: 27/07 – 31/07/2026</u>					
6	Psaní dlouhých a krátkých tvarů adjektiv; Český národní korpus.	Zaměřená na adjektiva a jejich dlouhé a krátké tvary	Zaměříme se na diferenci užití dlouhých a krátkých tvarů adjektiv v predikativním postavení. Cílem je rozlišení posunu významu, ale i různé užití ve formálním a administrativním stylu.	Představení Českého národního korpusu a jeho vybraných subkorpusů.	Seznámíme se s Českým národním korpusem a osvojíme si základní postupy vyhledávání pro potřeby samostudia češtiny.

7	Pravopis skupin bě – pě – vě; asimilativních afixů s a z; ú,ů	Slovní zásoba obsahující procvičované pravopisné jevy.	Prefixace sloves. Morfologické rozlišování kořenů slov a jejich afixů.	Formální formulace pravopisných pravidel a jejich transformace do běžně mluvené češtiny.	Naučíme se pracovat s morfo-fonologickým pravopisných základem českého pravopisu a promítneme tento princip do vědomého uplatnění v jednotlivých příkladech.
8	Zvířata a jejich zvuky v češtině; sloveso <i>jít</i>	Názvy frekventovaných zvířat v češtině; slovesa pojmenovávající zvuky vydávané zvířaty; citoslovce vyjadřující zvuky vydávané zvířaty; frazeologie spojená se slovesem <i>jít</i> .	Principy odvozování sloves od zvuků vydávaných zvířaty; sloveso <i>jít</i> v modální funkci a ve funkci vyjadřování blízkého děje.	Analyzujeme onomatopoické principy stojící za zvuky vydávanými vybranými zvířaty – kvalita hlásek a jejich dílčích uskupení. Porovnání zvuků napříč jazyky. Kolokabilita slovesa <i>jít</i> s vybranými zvířaty, věcmi a abstraktními jevy.	Promítneme znalosti fonologického systému do pojetí onomatopoeie v češtině. Procvičíme odvozování sloves od citoslovcí. Komplexně shrneme funkci slovesa <i>jít</i> v češtině, včetně jeho funkce modální a funkce vyjadřování přítomného průběhového času v češtině.
9	Slovosled a aktuální členění v češtině	Nespecifikována	Obecně lingvistický princip S-V-O v češtině. Aktuální členění výpovědi.	Prostřednictvím modelových výpovědí analyzujeme možnosti a prostředky českého slovosledu.	Na základě analýzy modelových výpovědí formulujeme principy českého slovosledu ve výpovědích s objektivním a subjektivním slovosledem v tázacích i oznamovacích výpovědích.
10	Slovosled a aktuální členění v češtině	Nespecifikována	Gramatický a rytmičtý princip uplatněný v českém slovosledu.	Zaměříme se zvl. na uplatnění rytmičtého principu ve slovosledu tzv. small words.	Cílem je formulovat slovosledné principy pro netriviální jevy (zvl.

			Tematicko-rematické vztahy v textu.	Pomocí transformací slovosledu v přirozených textech poukážeme na posuny významu způsobené slovoslednými vzorci.	příklonky a small words) v rámci souvětňných výpovědí. Poukázat na to, jak slovosled může proměňovat informaci v rámci textu.
3. týden: 3. 8. – 7. 8. 2026					
Week 3: 3/08 – 7/08/2026					
11	Pravopis souhláskových skupin; korpusový přístup ve výuce jazyků.	Psaní souhláskových skupin a jejich výslovnost.	Morfologické zdůvodnění psaní souhláskových skupin na švech předpony, kořene a přípony.	Významy slov se souhláskovými skupinami.	Seznámíme se navzájem, zjišťujeme, jaké jsou naše preference pro náplň 2. části kurzu. Naučíme se vyhledávat v Českém národním korpusu pomocí regulárních dotazů, vyhledávat nejfrekventovanější lemmata / slovní tvary a interpretovat je.
12	Souhláskové skupiny, odvozování.	Vyhledávání souhláskových skupin odd, odt, zh, sh, rozs apod. v Českém národním korpusu a zobrazení nejfrekventovanějších lemmat.	Slovní čeleď odvozená od kořene <i>-soud-/-sud-</i> (posoudit, rozsoudit, posudek, rozsudek).	Souhláskové skupiny odd, odt, zh, sh, rozs apod. Slovní čeleď odvozená od kořene <i>-soud-/-sud-</i> (posoudit, rozsoudit, posudek, rozsudek).	Analýza korpusových dat na základě frekvenčních údajů a příkladů užití v kontextu.
13	Významy prefixů, adjektiva vytvořená od vlastních jmen.	Třídění významů sloves. Čtení textu a diskuze o českém brutalismu, např. o	Tvoření adjektiv příponou <i>-ský</i> od vlastních jmen a hláskové alternace kmenové souhlásky.	Významy prefixů <i>při-</i> , <i>pře-</i> a <i>roz-</i> a sufixu <i>-ský</i> .	Cílem je rozšiřování slovní zásoby pomocí prefixů a sufixů a rozlišování

		sochách Barrandovského mostu.			konkrétních a přenesených významů.
14	Stratifikace češtiny	Rozdíly v lexiku i frazeologii – knižní/formální – neutrální/spisovná – hovorová/obecná čeština.	Přepisy vět mezi spisovnou a obecnou češtinou; systémové rozdíly v koncovkách a v morfologii.	Frazeologie v hovorové/obecné češtině, např. mít fofr, držet hubu, vzít roha.	Naučíme se rozpoznávat a využívat slova a fráze ve formální, neutrální a hovorové/obecné češtině.
15	GenZ slang	Aktuální slangové výrazy mladé generace, přejímky a kalky z angličtiny, zkratky a jejich morfologická adaptace.	Slovotvorné postupy typické pro slang (sufixace, univerbizace, zkracování); adaptace anglických výpůjček do českého skloňovacího/časovacího systému.	Čtení Máje v GenZ slangu, rozpoznání slangových výrazů, jejich interpretace a přepisy do spisovné češtiny.	Naučíme se rozpoznat a interpretovat jazyk současné mladé generace včetně zkratk a počeštěných přejímek z angličtiny.
4. týden: 10. 8. – 12. 8. 2026					
Week 4: 10/08 – 12/08/2026					
16	Pravopis – psaní velkých písmen; neverbální komunikace.	Diskuze o neverbální komunikaci a projevování emocí na základě ukázky z filmu Limonádový Joe.	Pravidla psaní velkých písmen u vlastních jmen a ustálených spojení.	Slovní zásoba spojená s mimikou a gesty.	Procvičíme si pravopis velkých písmen na konkrétních příkladech a rozšíříme si prostředky pro popis neverbální komunikace a vyjadřování emocí v běžné komunikaci.
17	Opakování	×	×	×	×
18	Shrnutí kurzů	Diskuze			